

ORSA KOMMUN
Kommunledningskontoret

Diskussionsunderlag

PLAN VATTEN OCH AVLOPP

Diskussionsunderlag version 2015-10-19

Förord

Arbetet med den kommunala VA planen har genomförts via en styrgrupp med tjänstemän från kommunledningskontoret, miljökontoret, stadsbyggnadskontoret och Nodava AB (ansvarar för den kommunala VA försörjningen i Mora, Orsa och Älvdalen). Styrgruppen har samordnat insatser i sina respektive organisationer. Externt stöd har anlåtats att driva gruppen.

Kommunstyrelsen förstärkt med ordförande från miljökontoret, stadsbyggnadskontoret och Nodava AB har utgjort politisk styrgrupp.

Arbetet har pågått parallellt med framtagande av kommunal VA plan i Mora med i stort samma styrgrupp. I Älvdalen pågår också motsvarande arbete, om än med senarelagd tidplan.

Särskild vikt har lagts på dialog med Orsas medborgare. Fastighetsägare med enskild VA försörjning har fått en enkät som sammanställts. Medborgardialog hölls under tidig vår via möten på tre platser, Hansjö, Holen och Skattungsbyn. Mötena var välbesökta.

Dessutom genomfördes tre möten på samma platser under november månad i syfte att diskutera utkast VA plan innan planen färdigställs inför sedvanlig remiss och beslutsprocess.

Den kommunala VA planen utgår från en VA policy som anger utmaningar och mål för VA försörjningen i Orsa. Policyn ska vara beslutad av kommunfullmäktige.

Underlagsmaterial framgår av en VA översikt, där bland annat hänvisning sker till ett omfattande GIS - kartmaterial, som är avsett att ligga till grund för VA plan arbete under lång tid framöver.

Det finns flera syften med att kommunen tagit fram en kommunal VA plan men ambitionen har varit att inom ramen för gällande lagar och myndighetskrav främja;

- livskvalitet där alla invånare har ett hälsosamt dricksvatten och en närmiljö som inte är påverkad av avloppsvatten,
- säkerställa en långsiktig hållbar VA försörjning
- möjligheter att utveckla byarna i Orsa
- stimulera inflyttning, turism och företagande
- dialog mellan medborgare, tjänstemän och politiker

Kommunstyrelsens ordförande

Mikael Thalín

Vice ordförande

Marie Olsson

Innehåll

1	Inledning	4
2	Bakgrund och syfte	4
3	Skydd av vattentäkter och vattenresurser	5
3.1	Grundvattenresurser utanför allmän VA anläggning	5
3.2	Tillstånd och skyddsområden för allmänna vattentäkter	5
3.3	Skydd av enskilda vattentäkter	6
4	Kretslopp och resurshushållning	6
5	Allmän vatten- och avloppsförsörjning (Kommunalt vatten och avlopp)	7
6	VA utbyggnadsplan	9
7	Plan i väntan på anslutning till kommunalt VA samt enskild VA försörjning ..	12
8	Kommunikation	13
9	Sammanställning av åtgärder med ansvar och tidplan	14
10	Konsekvensbeskrivning	16
11	Organisation under planperioden	18
12	Ordlista	19

Bilaga 1 Karta - Förslag till utbyggnadsplan av allmän vatten- och avloppsanläggning

1 Inledning

Alla behöver vatten och vi har ett gemensamt ansvar att se till att även framtida generationer kan ta del av det fina vatten som vi idag har i Orsa. För att uppmärksamma utmaningarna och prioritera åtgärderna, för en hållbar försörjning av vatten och avlopp, har Orsa kommun arbetat fram en strategisk och långsiktig vatten och avloppsplan (VA-plan).

Planen har tagits fram genom förvaltningsövergripande arbete och diskussioner i politiskt forum. VA-planen ska användas under många år framåt och revideras vart 4:e år. Denna plan har en planperiod som gäller 2016 – 2019.

”Policy vatten och avlopp” har varit vägledande för prioriteringar och ställningstaganden i planen. Underlag och fakta som använts framgår av ”Översikt vatten och avlopp”. Båda dokumenten finns att tillgå på kommunens webbplats, www.orsa.se.

Planen innehåller:

- utbyggnadsplan för allmänt VA samt plan i väntan på anslutning till kommunalt VA samt enskild VA försörjning
- åtgärder inom områdena *Skydd av vattentäkter och vattenresurser, Kretslopp och resurshushållning, Allmän vatten- och avloppsförsörjning och Kommunikation.*

Nästan 50 % av kommunens invånare är anslutna till kommunala anläggningar för dricksvatten som sköts av NODAVA AB som är delägt av Mora, Orsa och Älvdalens kommuner. Övriga har egen försörjning, vid egen fastighet eller gemensamt. Orsa har jämförelsevis stor andel av befolkningen som har dricksvatten via föreningar (ca 32 %). Det finns ca 1300 enskilda avloppsanläggningar varav ett fåtal drivs i föreningsform. Övriga är anslutna till kommunalt avlopp. Förutsättningarna liksom standard på anläggningar varierar och i många fall kommer det att krävas insatser för att säkerställa en god försörjning av vatten och avlopp. Inte minst för att uppnå lagar och myndighetskrav.

2 Bakgrund och syfte

Huvudsyftet är att säkerställa att invånare och besökare i Orsa kommun har bra dricksvatten och ett omhändertagande av avloppsvatten som säkerställer en god livsmiljö. Orsa kommun arbetar för att upprätthålla en levande landsbygd med god livskvalitet och ett tryggt boende. Kommunen har ett ansvar för att planera och arbeta för att det finns en god försörjning av vatten och avlopp i kommunen.

Det finns lagar och krav som avser att skydda invånare från dricksvatten som kan vara hälsofarligt och säkerställa att vårt avlopp inte påverkar våra sjöar och vattendrag, badplatser och andra skyddsvärda miljöer.

När det finns behov av att lösa försörjningen av vatten eller avlopp för en viss bebyggelse har kommunen skyldighet att ordna kommunalt VA. Länsstyrelsen kan ålägga kommunen att ordna kommunalt VA.

Kommunen vill med VA planen skapa sig en egen planering för att förvalta och utveckla kommunens försörjning av vatten och avlopp som stödjer kommunens samhällsutveckling och medför att de hälso- och miljökrav som ställs på dricksvatten och avloppshantering kan prioriteras så att största möjliga nytta ges för de ekonomiska insatser som kommer att behövas.

Med VA planen vill kommunen också bidra till en bättre hushållning med resurser, ex minska förbrukningen av vatten, minska energianvändningen och återföra näringsämnen från avloppet till jord- eller skogsbruk.

Planen samordnar planeringen från kommunens olika förvaltningar och kommunala bolag så att kommunen agerar på ett samordnat sätt.

Planen är också ett viktigt verktyg för att informera och kommunicera med invånare i kommunen om vad som gäller och planeras gällande försörjningen av vatten och avlopp. På kommunens hemsida finns numera en länk som informerar om pågående arbete och detta ska utvecklas och vara tillgängligt för allmänheten även kommande år.

3 Skydd av vattentäkter och vattenresurser

3.1 Grundvattenresurser utanför allmän VA anläggning

Sverige har i ett internationellt perspektiv mycket goda tillgångar på rent dricksvatten. Det gäller såväl ytvatten som grundvatten.

I Orsa kommun finns de främsta vattenresurserna i isälvsavlagringar (grusåsar) där Orsadelat är den största. Från den tas bland annat vatten till Boggas vattentäkt som försörjer en stor del av Orsas invånare med dricksvatten.

Länsstyrelsen har i rapport 2012:02 ”Vattenförsörjningsplan i Dalarnas län” angett de viktigare vattentillgångarna som bör skyddas och dessa är Orsadelat som sträcker sig från Skattungsjön ned till Orsa sjön (klass 2 – viktig och skyddsvärd grundvattenförekomst av kommunalt intresse).

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
1. Uppdatera översiktsplan med skydd för vattenförsörjningsintressen för Orsa kommun (se kartor i bilaga 5 i VA översikt)	Stöd vid planering, exploatering, bygglov och tillståndsgivning Stödjer förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödjer nationella och regionala miljömål Stödjer mål i VA policy.	Restriktioner för markanvändning och annan verksamhet som kan medföra risk för pågående eller framtida uttag av dricksvatten.
2. Utreda behov och förutsättningar till framtida vattenuttag från Orsa delat (Skattungefältet)	Boggas vattentäkt har begränsade möjligheter ökade uttag Det finns framtida behov av ökad vattenuttag, bland annat som följd av expansion Grönklitt och utbyggnad kommunalt VA Ingår som del i åtgärd 9.	Tydliggöra om nya vattentäkter kan anläggas och dess kapacitet och förutsättningar att iordningsställa dem (tillstånd, ekonomi, etc).

3.2 Tillstånd och skyddsområden för allmänna vattentäkter

Inom den allmänna VA anläggningen skyddas vattentäkter via så kallade vattenskyddsområden.

De kommunala vattentäkterna Boggas och Torsmo har fastställt skyddsområde men det saknas för Grönklitt.

Enbart Boggas vattentäkt har tillstånd för vattenuttag.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
3. Ta fram förslag till vattenskyddsområden för Grönklitt.	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Höjd säkerhet leverans dricksvatten Begränsningar i mark- och vattenanvändning inom skyddsområdet

3.3 Skydd av enskilda vattentäkter

Enskilda vattentäkter saknar normalt skydd. Skydd kan dock erhållas genom att anta lokala hälsoskyddsföreskrifter. Ansvaret för att genomföra åtgärder ligger på den ansvarige för vattentäkten. Kommunen bör dock vara rådgivande och ge stöd vid utformning av föreskrifterna.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
4. Skydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter ska initieras för alla enskilda gemensamma vattentäkter som inte är med i VA utbyggnadsplanen inom 10 år och som har fler än 50 personer anslutna eller en produktion större än 10 m ³ /dygn	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Höjd säkerhet leverans dricksvatten Begränsningar i mark- och vattenanvändning inom skyddsområdet Ökad trygghet invånare som är med i föreningar Kräver kommunal finansiering
5. Identifiera behov av lokala hälsoskyddsföreskrifter för mindre enskilda gemensamma vattentäkter inför nästkommande planperiod.	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Stödja mål i VA policy.	Se ovan

4 Kretslopp och resurshushållning

Miljöbalkens syfte är att skapa en god resurshushållning och en god livsmiljö även för kommande generationer. Inom VA försörjning avses främst kretslopp av näringsämnen (fosfor) från avlopp som ett prioriterat område. Inom kommunalt VA avser detta återföring av slam från

avloppsreningsverk. I Sverige finns det på många håll begränsningar (kvalitet, opinion, m.m.) som gör att slammet inte kan återföras till växtproduktion. I Orsa kommun används slammet till anläggningsjordar. En annan viktig resursfråga inom kommunalt VA är den relativt stora mängden energi som åtgår för att förse invånare och besökare med VA försörjning. I Orsa kommun åtgår ca 1500 MWh/år, vilket motsvarar ungefär 75 villahushåll med en förbrukning på 20000 kwh/år.

I den enskilda VA försörjningen är det svårare att skapa större effekter inom kretslopp och resurshushållning på grund av de mycket spridda anläggningarna. Inte desto mindre kan det vara av vikt att skapa grund för ett framtida samhälle som även lokalt är anpassat till en god resurshushållning.

Hushållning med energi samordnas med kommunens arbete med Energi- och klimatplan.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
6. Utredda möjligheter för ett hållbart omhändertagande av avloppsslam	Bidra till en hållbar kommun Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Ökat kretslopp Minskat nyttjande av ändlig fosfor Ökad energiutvinning Minskat transportbehov av slam
7. Ta fram slamstrategi inkl uppströmsarbete	Bidra till en hållbar kommun Säkerställa slammets kvalitet Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Ökade förutsättningar för att slam kan återanvändas i kretsloppet Minskad belastning av oönskade ämnen i naturen (kemikalier, läkemedel etc)

5 Allmän vatten- och avloppsförsörjning (Kommunalt vatten och avlopp)

I Orsa kommun sköter och administrerar NODAVA AB den allmänna VA-anläggningen åt ägaren och huvudmannen Orsa Vatten och Avfall AB.

Den allmänna VA anläggningen lyder under lagen om allmänna vattentjänster vilket ställer särskilda krav på att upprätthålla en god VA standard. Lagen gäller även kommunens ansvar att ordna allmän VA försörjning.

Orsas allmänna VA försörjning sker via 3 vattenverk och 5 avloppsverk samt ca 20 mil VA ledningar. Debiterad mängd vatten uppgår till ca 270 000 m³/år.

Ledningsnätet är gammalt och behöver förnyas. Stora delar av vatten och avloppsanläggningarna i Orsa kommun byggdes under perioden 1955 – 1979. Detta innebär att stora delar av ledningsnätet är 40 – 60 år gammalt.

Dagvatten från städer och samlad bebyggelse har historiskt sett avletts samlat i ledningar. Det har visat sig att även dagvatten har påverkan på sin omgivning både vad gäller föroreningar och näringsämnen. Genom att dagvatten hitintills oftast har letts i ledningar till en samlad utsläppspunkt kan det uppstå höga halter och stora flöden till ett ibland litet och känsligt vattendrag. Stora flöden påverkar genom att de kan medföra översvämningar och erosion.

Främst de centrala delarna av Orsa har ett allmänt dagvattensystem utbyggt. Generellt eftersträvas LOD (Lokalt Omhändertagande av Dagvatten) och en hållbar dagvattenhantering vid planering i dagsläget. Detta innebär att avrinningen av dagvatten fördröjs och ska efterlikna vattnets naturliga förlopp.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
8. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill respektive dagvatten	Säkerställa att verksamhetsområdet är utformat enligt den ambition som fanns vid fastställandet	Tydligare för fastighetsägare vad som gäller
9. Genomför övergripande vägvalsutredning om framtida vatten- och avloppsförsörjning med beaktande av; <ul style="list-style-type: none"> - Boggas vattenverk saknar reservvattentäkt och har svårt att klara utökade vattenuttag - Bunk avloppsreningsverk har stora reinvesteringsbehov och begränsad tillståndskapacitet - Grönklitt har stora behov av ny eller utvecklad vatten- och avloppsförsörjning - Samordning framtida utbyggnad allmänt VA - Samordning Mora kommun och dess motsvarande utredning 	<p>Det finns stora begränsningar i förutsättningar att öka uttag av vatten och omhänderta avloppsvatten vid kommunens huvudvattentäkt och huvudreningsverk.</p> <p>Grönklitt har aviserat visioner om utbyggnad av ytterligare ca 8000 bäddar successivt till 2035 utöver befintliga planer. Förslag på nya detaljplaner kan lämnas in relativt omgående som ska behandlas.</p> <p>Nuvarande kapacitet och förutsättningar i Grönklitt för vattenförsörjning och omhändertagande av avloppsvatten begränsar kraftigt denna vision.</p> <p>Utredning innefattar bland annat möjligheter att samordna VA försörjning i Grönklitt med utbyggnad av kommunalt VA enligt kapitel 6.</p> <p>Alternativen är bland annat utveckling av befintliga VA anläggningar, nya VA anläggningar och samordning med VA anläggningar i Mora som också genomgår större översyn med anledning av utbyggnad av kommunalt VA i Mora)</p>	<p>Klargöra alternativ och effekter för att lösa kommunens framtida VA utmaningar.</p> <p>Politiska beslutsunderlag.</p> <p>Underlag för ställningstaganden om ärenden enligt PBL (detaljplaner, bygglov, etc)</p>

10. Ta fram förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svensk vattens modell	Säkerställa långsiktigt VA försörjning Stödja nationella och regionala miljömål Stödja VA policy	Minskade utsläpp av avloppsvatten från reningsverk och ledningsnät Minskad energiförbrukning i pumpstationer och avloppsverk Eventuellt ökade investeringskostnader
11. Ta fram dagvattenprogram	Förebygga climateffekter Tydliggöra ansvar och roller Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja nationella och regionala miljömål Stödja VA policy	Minskade utsläpp av avloppsvatten från reningsverk och ledningsnät Minskad risk för översvämningar i bebyggelse

Se även ”Kretslopp och resurshushållning” där slam och energi redovisas.

6 VA utbyggnadsplan

En kommun är skyldig enligt lagen om allmänna vattentjänster att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för områden med befintlig eller blivande bebyggelse.

Bedömningar om vilka områden som föreslås erhålla allmän VA försörjning sker utifrån följande behov och möjligheter att ordna allmän VA försörjning.

Bedömning om behoven sker utifrån följande parametrar;

- A. Antal fastigheter och dess nyttjandegrad
- B. Bebyggelseutveckling
- C. Förutsättningar försörjning av dricksvatten (störst vikt)
- D. Känslighet recipient och naturmiljö
- E. Funktion och förutsättningar ordna enskilda avlopp

Parametrar viktas där C ges störst vikt följt av A och E.

Bedömning av möjligheter sker utifrån

- F. Kostnader för utbyggnad av allmän VA anläggning
- G. Samordningsvinster vid utbyggnad

Med utgångspunkt från målsättningar i VA policyn ska en samlad bedömning ske av vilka områden som föreslås erhålla allmän VA försörjning och dess prioritetsordning uppdelad i följande tidsintervall;

- Områden som föreslås byggas ut inom 10 år med prioritet för varje enskilt objekt (om möjligt)
- Områden som föreslås byggas ut om 10-20 år (ej prioritering av enskilda områden)

- Områden som föreslås byggas ut efter 20 år alternativt ha enskild VA försörjning

I tabell 1-2 anges förslag på utbyggnadsplan de närmaste 20 åren och i tabell 3 anges de områden som inte inom 20 år avses anslutas till kommunalt VA eller som på lång sikt föreslås ha enskild VA försörjning.

Utbyggnadstakten är bedömd utifrån vad som anses skäligt utifrån nuvarande kunskap om behov, ekonomi samt befintliga och planerade resurser. Under nästa planperiod¹ ska ett antal större utredningar (främst åtgärd 9) genomföras om framtida VA försörjning och dessutom erhålls lärdomar och erfarenheter från utbyggnad av områden i tabell 1, tillsyn och samhällsplanering (översiktsplan), som medför att underlaget för att bedöma utbyggnad av allmän VA anläggning förbättras. Bland annat har under 2015 visioner presenterats om Grönklitts framtida utveckling som kan komma att påverka VA försörjningen avsevärt under en 10-20 år framåt. Dessutom finns stora utmaningar i den befintliga kommunala VA anläggningen som kräver ökade insatser i underhåll och investeringar.

I tabell 2 anges i nuläget enbart ett område som utifrån dagens situation bedöms behöva utbyggnad av allmän VA försörjning mellan 2026-2015.

Det är viktigt att poängtera att VA situationen i Orsa bedöms kräva ett tydligt förbättringsarbete för att uppnå de krav och förväntningar som finns gällande enskild VA försörjning. I många områden finns behov som föranleder kommunal utbyggnadsskyldighet.

Det är också väsentligt att bebyggelseområden med enskild VA försörjning ges möjlighet att själva utveckla sina VA anläggningar, främst inom de många VA föreningarna som finns i Orsa. I planen föreslås att kommunen ska en utveckla resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, se åtgärd 18.

Sker inte önskvärd utveckling kan områden som inte är med i tabell 1-2 kräva utbyggnad av allmän VA försörjning i snabbare takt än vad som anges i planen.

Detta kan innebära att fler områden successivt prioriteras in i tabell 1 och 2 för utbyggnad av allmän VA anläggning vid kommande revideringar av VA planen (normalt vart 4:e år). Vid dessa tillfällen kan också omprioriteringar bli nödvändiga på grund av att förutsättningarna förändrats (lagstiftning, utvecklingsplaner Grönklitt, etc).

Områden i tabell 1 innebär att de läggs in i en långsiktig investeringsplan.

Tabell 1. Förslag utbyggnadsplan inom 10 år (2016 – 2025)

Område	Klart år	Kommentar
Lunden, Holen, Lisselhed och Vångsgårde.	2025 Ska anges mer detaljerat senare	Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt; <ul style="list-style-type: none"> • Större samlad bebyggelse • Högt bebyggelsetryck/omvandling till permanentboende • Återkommande kvalitetsproblem dricksvatten • Bristande kontroll • Svåra markförhållanden för avlopp <p>Goda förutsättningar ordna allmänt VA</p>

¹ 4 år

		Ca 210 bebyggda fastigheter
Närliggande fastigheter till befintliga verksamhetsområden för allmänt VA, ex i Hansjö, Stenberg/Näsgårdarna, Slättberg, m.fl.. Det avser främst enskilda avlopp som inte tillhör föreningar. Åtgärden ska föregås av uppdaterade verksamhetsområden, se åtgärd 8, utredning om behov och möjligheter samt dialog med fastighetsägare.	Pågår under hela perioden	Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt (ska inventeras). Mycket goda förutsättningar ordna allmän VA anläggning Ca 100-200 bebyggda fastigheter

Tabell 2. Förslag utbyggnadsplan år 2026 - 2035 och senare samt enskild VA försörjning

Område	Kommentar
Slättberg	Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt. <ul style="list-style-type: none"> • Större samlad bebyggelse • Högt bebyggelsetryck/omvandling till permanentboende • Återkommande kvalitetsproblem dricksvatten Ganska goda möjligheter allmän VA anläggning Ca 125 bebyggda fastigheter

Tabell 3. Förslag utbyggnadsplan år 2036 och senare samt enskild VA försörjning

Område	Kommentar
Övriga områden	Områden kommer vid följande revideringar att successivt lyftas till tabell 1 eller 2.

Utifrån tabell 1 bedöms således följande vara prioriterat under planperioden 2016 – 2019;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
12. Kommunal VA utbyggnad Lunden, Lisselhed, Holen, Vångsgärde samt separata fästigheter nära befintligt verksamhetsområde	Miljö- och hälsomässiga behov	Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp
13. Ta fram riktlinjer för att ansluta fastigheter som ej är ansluten till kommunalt VA, både inom och nära verksamhetsområde med	Ansluta fastigheter där avsikten varit eller är att dessa ska ingå i kommunal vatten- och/eller avloppsförsörjning	Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp

behov ur hälso- eller miljösynpunkt.	Stödja tillsynsarbetet Tydliggöra för medborgare vilka fastigheter som avses och förutsättningar för anslutning till kommunalt VA Miljö- och hälsomässiga behov	Rättvisa mellan fastighetsägare
14. Ta fram rutiner för utbyggnad av kommunalt VA	Kvalitetssäkra den interna arbetsprocessen med ständiga förbättringar Säkerställa kommunikation med berörda fastighetsägare Stödja mål i VA policy	Effektivt genomförande av projekt Ökat förtroende och nöjdhet hos invånare
15. Ta fram finansieringsmodell för utbyggnad av kommunalt VA	Underlätta hantering av taxor och finansiering Tydligare regelverk vid anslutningar Stödja mål i VA policy	Bättre ekonomisk planering Bättre arbetsprocesser med god transparens

7 Plan i väntan på anslutning till kommunalt VA samt enskild VA försörjning

Om utbyggnad av kommunal VA-anläggning planeras kan bristfällig enskild anläggning föreläggas med krav i väntan på utbyggnad. Insatsen ska vara skäligen och anpassas till riskbild och tidpunkt för anslutning. Tillstånd kan vara tidsbegränsade med krav att ansluta sig till kommunal anläggning när förutsättningar finns.

Skydd av vattentäkter hanteras i kapitel 3.3.

Gemensamma lösningar ska stimuleras och teknikval ska beakta kretslopp och resurshushållning, se kapitel 4.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
16. Ta fram tillsynsplan i områden som ej ska byggas ut inom 10 år (tabell 2-3) med prioritet på områden med risk för påverkan på dricksvatten eller recipient/naturmiljö med stor känslighet	Miljö- och hälsomässiga behov Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja VA policy	Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp
17. Ta fram riktlinjer för bedömning enskilda avlopp	Anpassa bedömning till kommande råd från Havs- och vattenmyndigheten samt	Minskad risk för skadlig lokal påverkan (ex dricksvattentäkter)

	förutsättningar i Orsa kommun	Ökad ekonomisk hushållning
	Stöd för upprättande av tillsynsplan för miljökontoret	
	Stödja mål i VA policy	
18. Utveckla resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, ex gällande	Tillmötesgå behov som framkommit via medborgarmöten	Förbättrad försörjning dricksvatten
- lagstiftning	Stödja enskild VA försörjning i de fall där kommunalt VA inte är aktuellt i närtid	Minskad påverkan från enskilda avlopp
- dokumentation, kartor		Ökad ekonomisk hushållning
- föreningsutveckling		Långsiktig tveckling av föreningar i byar
- utbildning		
- skydd vattentäkter		
- samordning av inköp		
- bidrag och finansieringslösningar		
<p>Omfattning och ansvar ska utvecklas under den kommande planperioden, i syfte att hitta en långsiktig funktion som gynnar att enskilda VA föreningar kan fungera väl.</p>		
<p>Samordning med närliggande kommuner bör prioriteras.</p>		
<p>Resursen bör även ingå i kommunens VA plan grupp som ansvarar för planens genomförande.</p>		
<p>Åtgärden bör regleras via avtal med deltagande föreningar.</p>		
<p>Möjlighet till bidragsfinansiering ska undersökas</p>		

8 Kommunikation

VA försörjningen påverkar Orsa kommun som samhälle och dess invånare och besökare och det är flera kommunala organisationer som berörs av VA frågor i sitt arbete.

Kommunikation är en mycket viktig del i att uppnå planens ambitioner.

Kommunikation ska, om inte annat anges, beredas i VA plan gruppen och förankras i dess referensgrupp.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
19. Plan för kommunikation	Förenkla information och kommunikation under planperioden Kommunens web plats Seminarier Enkäter Se även åtgärd 18	Ökad effektivitet Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp

9 Sammanställning av åtgärder med ansvar och tidplan

Följande tabell sammanställer åtgärder med ansvar och tid som anges i VA planen.

Åtgärd	Ansvar	Tid (klart)	Beslutsinstans
1. Uppdatera översiktsplan med skydd för vattenförsörjningsintressen för Orsa kommun (se kartor i bilaga X i VA översikt)	Kommunstyrelsen	2016	Kommunfullmäktige
2. Utredda behov och förutsättningar till framtida vattenuttag från Orsa deltat (Skattungefältet)	Nodava	XX	Styrelse Orsa Vatten och Avfall AB
3. Ta fram förslag till vattenskyddsområden för Grönklitt..	Nodava	2018	Länsstyrelsen
4. Skydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter ska initieras för alla enskilda gemensamma vattentäkter som inte är med i VA utbyggnadsplanen inom 10 år och som har fler än 50 personer anslutna eller en produktion större än 10 m ³ /dygn	Kommunstyrelsen	2019	Kommunfullmäktige
5. Identifiera behov av lokala hälsoskyddsföreskrifter för mindre enskilda gemensamma vattentäkter inför nästkommande planperiod.	VA plan grupp	2019	Förankras i referensgrupp
6. Utredda möjligheter för ett hållbart omhändertagande av avloppsslam	Nodava	2017	Orsa Vatten och Avfalls styrelse

7.	Ta fram slamstrategi inkl uppströmsarbete	Nodava	2017	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
8.	Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill respektive dagvatten	Nodava	2016	Kommunfullmäktige
9.	Genomför övergripande vägvalsutredning om framtida vatten- och avloppsförsörjning med beaktande av; - Boggas vattenverk saknar reservvattentäkt och har svårt att klara ökade vattenuttag - Bunk avloppsreningsverk har stora reinvesteringsbehov och begränsad tillståndskapacitet - Grönklitt har stora behov av ny eller utvecklad vatten- och avloppsförsörjning - Samordning framtida utbyggnad allmänt VA - Samordning Mora kommun och dess motsvarande utredning	Nodava	2017	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
10.	Ta fram förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svensk vattens modell	Nodava	2019	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
11.	Ta fram dagvattenprogram	Kommunstyrelsen	2017	Kommunfullmäktige
12.	Kommunal VA utbyggnad Lunden, Lisselhed, Holen, Vånggårde samt separata fatsigheter nära befintligt verksamhetsområde	Nodava	2025	Kommunfullmäktige (verksamhetsområde, taxa) Orsa vatten och Avfalls styrelse (investering)
13.	Ta fram riktlinjer för att ansluta fastigheter som ej är ansluten till kommunalt VA, både inom och nära verksamhetsområde med behov ur hälso- eller miljösynpunkt.	VA plan grupp	2016	Förankras i referensgrupp
14.	Ta fram rutiner för utbyggnad av kommunalt VA	VA plan grupp	2016	Förankras i referensgrupp
15.	Ta fram finansieringsmodell för utbyggnad av kommunalt VA	Nodava	2016	Förankras i referensgrupp
16.	Ta fram tillsynsplan i områden som ej ska byggas ut inom 10 år (tabell	Miljökontoret	2017	Miljönämnden

2-3) med prioritet på områden med risk för påverkan på dricksvatten eller recipient/naturmiljö med stor känslighet			
17. Ta fram riktlinjer för bedömning enskilda avlopp	Miljökontoret	2016	Miljönämnden
18. Utveckla resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, ex gällande - lagstiftning - dokumentation, kartor - föreningsutveckling - utbildning - skydd vattentäkter - samordning av inköp - bidrag och finansieringslösningar Omfattning och ansvar ska utvecklas under den kommande planperioden, i syfte att hitta en långsiktig funktion som gynnar att enskilda VA föreningar kan fungera väl. Samordning med närliggande kommuner bör prioriteras. Resursen bör även ingå i kommunens VA plan grupp som ansvarar för planens genomförande. Åtgärden bör regleras via avtal med deltagande föreningar. Möjlighet till bidragsfinansiering ska undersökas	VA plan grupp	2016	Kommunstyrelsen
19. Plan för kommunikation	VA plan grupp	2016	Referensgrupp

10 Konsekvensbeskrivning

Konsekvenserna av VA planen syftar sammantaget till att skapa en långsiktigt hållbar VA försörjning i Orsa kommun. Effekten av VA planen och dess åtgärder sammanfattas utifrån VA policyns hållbarhetsmål.

Miljö: Påverkan yt- och grundvatten, kretslopp, resurshushållning

Ekonomi: Ekonomiska konsekvenser för medborgare i Orsa

Socialt: Hälsa, livskvalitet, boendetrygghet, likställighet, etc

Bedömningen sker i tre nivåer;

++	Betydande förbättring
+	Mindre betydande förbättring
0	Ingen betydande förändring
-	Mindre betydande försämring
--	Betydande försämring

Åtgärd	Miljö	Ekonomi	Socialt
1. Uppdatera översiktsplan med skydd för vattenförsörjningsintressen för Orsa kommun (se kartor i bilaga X i VA översikt)	0	0	++
2. Utredda behov och förutsättningar till framtida vattenuttag från Orsa delat (Skattungefältet)	0	0	++
3. Ta fram förslag till vattenskyddsområden för Grönklitt..	+	0	+
4. Skydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter ska initieras för alla enskilda gemensamma vattentäkter som inte är med i VA utbyggnadsplanen inom 10 år och som har fler än 50 personer anslutna eller en produktion större än 10 m ³ /dygn	+	0	++
5. Identifiera behov av lokala hälsoskyddsföreskrifter för mindre enskilda gemensamma vattentäkter inför nästkommande planperiod.	+	0	++
6. Utredda möjligheter för ett hållbart omhändertagande av avloppsslam	++	0	0
7. Ta fram slamstrategi inkl uppströmsarbete	++	0	0
8. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill respektive dagvatten	0	0	+
9. Genomför övergripande vägvalsutredning om framtida vatten- och avloppsförsörjning med beaktande av; - Boggas vattenverk saknar reservvattentäkt och har svårt att klara ökade vattenuttag - Bunk avloppsreningsverk har stora reinvesteringsbehov och begränsad tillståndskapacitet - Grönklitt har stora behov av ny eller utvecklad vatten- och avloppsförsörjning - Samordning framtida utbyggnad allmänt VA - Samordning Mora kommun och dess motsvarande utredning	++	0	++
10. Ta fram förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svensk vattens modell	+	0	+
11. Ta fram dagvattenprogram	++	0	0

12. Kommunal VA utbyggnad Lunden, Lisselhed, Holen, Vångsgårde samt separata fattsigheter nära befintligt verksamhetsområde	++	--	++
13. Ta fram riktlinjer för att ansluta fastigheter som ej är ansluten till kommunalt VA, både inom och nära verksamhetsområde med behov ur hälso- eller miljösynpunkt.	++	--	++
14. Ta fram rutiner för utbyggnad av kommunalt VA	0	+	+
15. Ta fram finansieringsmodell för utbyggnad av kommunalt VA	0	++	+
16. Ta fram tillsynsplan i områden som ej ska byggas ut inom 10 år (tabell 2-3) med prioritet på områden med risk för påverkan på dricksvatten eller recipient/naturmiljö med stor känslighet	++	--	++
17. Ta fram riktlinjer för bedömning enskilda avlopp	++	0	++
18. Utveckla resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, ex gällande - lagstiftning - dokumentation, kartor - föreningsutveckling - utbildning - skydd vattentäkter - samordning av inköp - bidrag och finansieringslösningar Omfattning och ansvar ska utvecklas under den kommande planperioden, i syfte att hitta en långsiktig funktion som gynnar att enskilda VA föreningar kan fungera väl. Samordning med närliggande kommuner bör prioriteras. Resursen bör även ingå i kommunens VA plan grupp som ansvarar för planens genomförande. Åtgärden bör regleras via avtal med deltagande föreningar. Möjlighet till bidragsfinansiering ska undersökas	0	+	++
19. Plan för kommunikation	0	0	++
20. Plan för kommunikation och rådgivning	0	0	++

11 Organisation under planperioden

Under planperioden ska en VA plan grupp finnas som ansvarar för att att planera, samordna och följa upp VA planen samt årligen samordna svar till Vattenmyndigheten. Gruppen ansvarar även för att initiera nästa revidering av VA plan för nästkommande planperiod.

Gruppen består av ansvarig tjänsteman från kommunledningskontor, NODAVA, miljökontor och plankontor. Sammankallande är kommunledningskontoret (Kommunchef). Gruppen kan adjungera in fler personer efter behov. Gruppen bör genomföra minst fyra möten per år.

En politisk referensgrupp föreslås utses att gälla under planperioden med ansvar att utgöra samrådspart till VA plan gruppen i strategiska ställningstaganden och vägval samt vara beredande i ärenden som behöver beslutas i KS-KF. Gruppen ska sammankallas minst 1 gång per år, helst inför kommande budgetprocess.

12 Ordlista

<i>Allmän VA-anläggning</i>	<i>En VA-anläggning som kommunen har rättsligt bestämmande över och som har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV)</i>
<i>Avlopp</i>	<i>Samlingsnamn för spillvatten, dagvatten samt dränvatten.</i>
<i>Dagvatten</i>	<i>Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten.</i>
<i>Enskild VA-anläggning</i>	<i>En VA-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en allmän VA-anläggning.</i>
<i>Gemensambetsanläggning</i>	<i>En enskild VA-anläggning (se ovan) som inrättats för två eller flera delägare gemensamt.</i>
<i>LAV</i>	<i>Lagen om allmänna vattentjänster.</i>
<i>LAV 6§ om Kommunens skyldighet att ordna vattentjänster:</i>	<i>Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall Kommunen:</i> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Bestämna det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och</i> <i>2. Se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va- anläggning.</i>
<i>Nodava AB</i>	<i>Driftbolag samägt mellan Mora, Orsa och Älvdalens kommuner med uppgift att sköta den allmänna VA anläggningen</i>
<i>Orsa Vatten och Avfall AB</i>	<i>Helägt av Orsa kommun. I detta bolag ligger ägandet av VA- och avfallsanläggningar.</i>
<i>Riktlinjer</i>	<i>En riktlinje innehåller anvisningar om hur en fråga ska hanteras. Den är vägledande i hur tjänstemän bör agera.</i>
<i>Rutiner</i>	<i>Rutiner anger en arbetsbeskrivning och är mer konkret än riktlinjer.</i>
<i>VA-anläggning</i>	<i>En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.</i>
<i>Verksamhetsområde</i>	<i>Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.</i>